

סיפור אימים מאת מקס ברנוט
(1900)

"תמיד אומרים אני מתחלחל, אני מתחלחל זה בוודאי אומנות כלשהי שאינני יודע אותה."
הגיע יום שאבא אמר לבנו הצעיר: "שמע-נא. אתה גדול וחזק, עליך ללמוד דבר מה כדי שתוכל להרוויח את לחמך. תראה אך אחיך טורח ועובד, ואתה מתבטל סתם."
"כן אבא" אמר הבן "אשמח ללמוד דבר מה. ואם לא אכפת לך, הייתי רוצה ללמוד להתחלחל, כי אינני מבין כלום בזה."
האח הבכור צחק וחשב: "איזה טיפשוון האח שלי. שום דבר מועיל לא יצמח ממנו." ואבא נאנח ואמר: "אולי תלמד להתחלחל אבל לא תצליח להרוויח מכך את לחמך."
ימים אחדים אחרי השיחה הזו בא לביתם שמש-הכנסייה. אבא של

היה היה אב ולו שני בנים. הבכור חכם וידע להסתדר בחיים, אבל הצעיר היה טיפש, לא הבין כלום ולא למד מאומה. "עם הבחור הזה" אמרו אנשים "יהיו עוד לאבא צרות צרורות." אם היה דבר מה לבצע, מוכרח היה האבא להטיל את זה על הבכור, אך אם אמר לו ללכת ולהביא דבר מה מאוחר או בלילה, ואם הדרך עברה סמוך לבית קברות או מקום מפחיד דומה, היה אומר: "לא אבא, אינני רוצה ללכת לשם, אני מתחלחל!"
וגם כאשר בערב ישבו אנשים ליד האח וסיפרו סיפורים שונים ומפחידים, לא פעם אמר מישהו: "הא, ממש התחלחלתי!"
הצעיר ישב בפינת החדר והקשיב, אך לא היה יכול להבין מה פירוש הדבר.

"מי זה?" שאל. אבל הדמות הלבנה
לא ענתה וגם לא זזה מהמקום.

הבנים סיפרו לו את הצרה עם הבן
הצעיר, איך זה לא עושה דבר ולא מוכן
ללמוד כלום. "חשוב רק, כששאלתי
אותו מה ברצונו ללמוד כדי להתקיים,
אמר שהוא רוצה ללמוד להתחלחל."
"אם לא אכפת לך" אמר שמש-הכנסיה
"הוא יוכל ללמוד זאת אצלי. שלח
אותו אלי ואני כבר 'אשייף' אותו."
אבא היה מרוצה כי חשב שהצעיר
לפחות יעשה משהו מועיל.
שמש-הכנסייה לקח את הבן לביתו,
והטיל עליו לצלצל בפעמוני הכנסייה.
אחרי ימים אחדים העיר אותו בחצות
הלילה, אמר לו לקום, לעלות על מגדל
הכנסייה ולצלצל. "תלמד עכשיו מה זה
להתחלחל" חשב, ובעצמו הלך אחרי
הצעיר. כשזה היה כבר למעלה
במגדל, ורצה לצלצל בפעמון, ראה
פתאום דמות לבנה על המדרגות.

עטוף בסדין לבן, עדיין לא זז, כי רצה
שהצעיר יחשוב אותו לרוח רפאים.
הצעיר קרא שוב: "מה מעשיך כאן?
דבר אם אתה מישהו הוגן, ולא, אזרוק
אותך מהמדרגות."

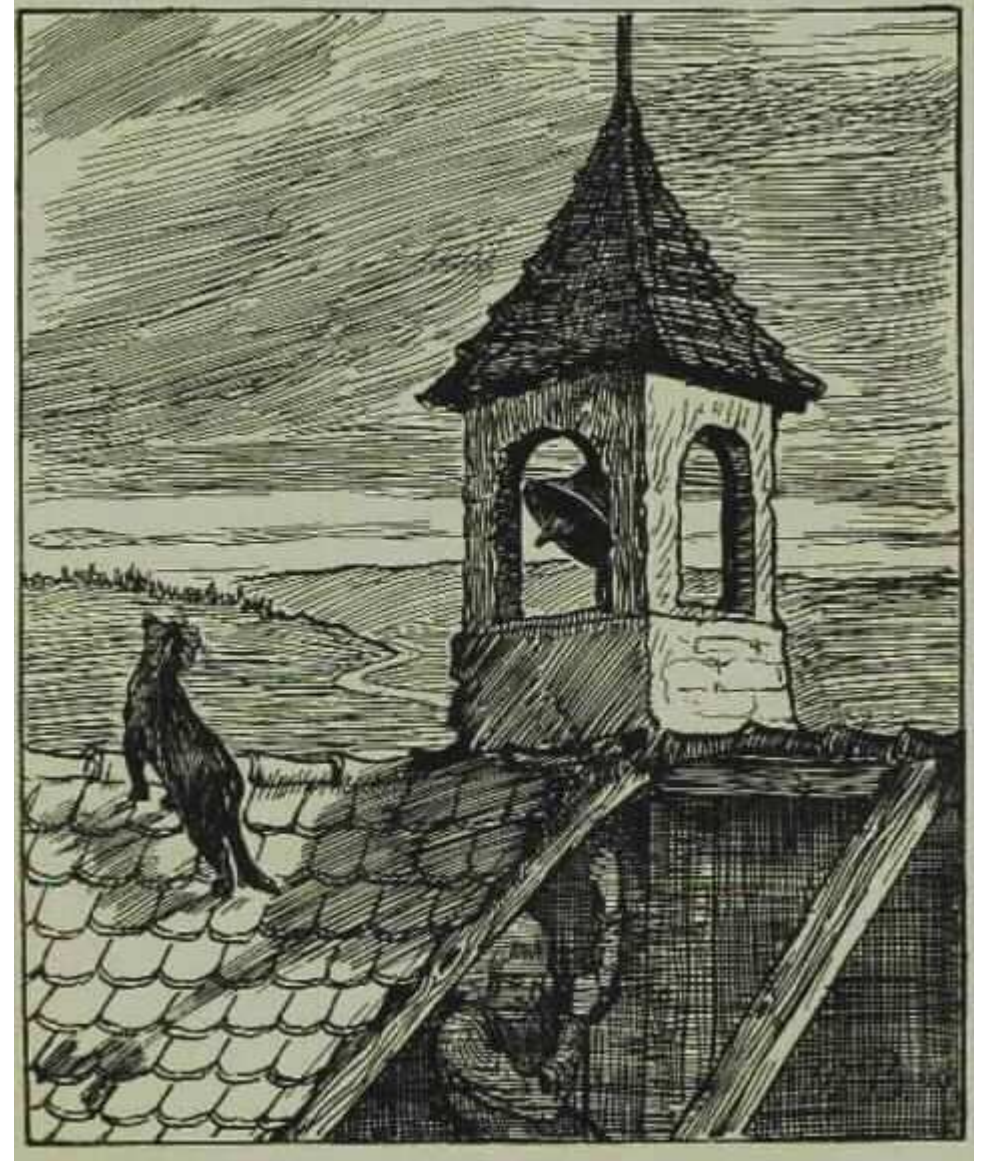
שמש-הכנסייה לא האמין שיגיע לכך,
ולא הוציא הגה מפיו. אך הצעיר קרא
לו שוב, וכשגם זה לא עזר, לקח
תנופה ודחף את רוח הרפאים זה
מהמדרגות. זה נפל עשר מדרגות
ונשכב מעולף למטה. אז צלצל הצעיר
בפעמון, הלך חזרה לבית ובשקט
נשכב לישון.

אשת שמש-הכנסייה חיכתה הרבה
זמן לבעלה, אך זה לא חזר. היא
נבהלה מאוד, העירה את הצעיר
ושאלה: "אולי אתה יודע מה קרה
לבעלי? הוא הלך אחריו למגדל
הפעמונים." "לא" ענה הצעיר "אבל

"ענה מיד!" קרא הצעיר "או תסתלק
מכאן. אין לך מה לעשות כאן בלילה."
אך שמש-הכנסייה, כי זה היה הוא,

והפלתי אותו למטה. לכי ותראי, אולי
זה בעלך היה. אם כך, אני מצטער
מאוד."
האישה רצה מיד לשם ומצאה את
בעלה, ששכב שם עם רגל שבורה.
היא הביאה אותו הביתה ואחר כך
רצה לאבא של הצעיר עם זעקה
גדולה: "הבן שלך גרם לאסון. הוא זרק
את בעלי מהמדרגות, ושבר לו רגל."
אבא נבהל, רץ אליהם וצעק על הבן:
"מה עשית. איך יכולת לגרום לאסון
כזה?"
"אבא" ענה הבן "תשמע אותי. אני לא
אשם. הוא עמד שם בלילה כמו מישהו
שיש לו כוונות רעות. אני לא ידעתי מי
זה. שאלתי אותו שלוש פעמים
והזהרתי אותו ובקשתי שילך לו."
"אך" נאנח אבא "אתה מביא רק צרות.
לך מכאן. אינני רוצה לראות אותך

שם, על המדרגות ישב מישהו וכשלא
ענה לי, ולא רצה לזוז מהמקום,
חשבתי שזה גנב, נתתי לו דחיפה

אמר: "ראה, שם ישנם שבעה שעכשיו
לומדים לעוף" והצביע על גרדום, עליו

תלויים היו שבעה שודדים, שנתפסו

יותר."
"טוב, אבא" ענה הבן "כשרק השמש
תזרח אלך ללמוד להתחלחל, כדי
שיהיה לי מקצוע שממנו אוכל
להתקיים."
"למד מה שרק תרצה" אמר אבא "הנה
לך חמישים מטבעות זהב. לך לעולם
הרחב ורק אל תספר לאף אחד מאין
אתה ומי אביך, כדי שלא אצטרך
להתבייש."
"טוב אבא, אם זה הכל, יהיה לי קל
ללכת."
כשרק שמש זרחה שם הצעיר את
חמישים מטבעות הזהב בכיס והלך
בדרך המלך ותוך ההליכה זמזם "אילו
רק יכולתי להתחלחל! אילו יכולתי
להתחלחל!"
אדם שעבר שם שמע את הדברים.
הוא הלך איתו כברת דרך. בסוף

"אם זה הכל" אמר הצעיר "זה דבר קל. אם אמנם אלמד זאת, תקבל ממני את חמישים מטבעות הזהב שבכיסוי. בוא מחר בבוקר ותראה."

הוא ניגש לגרדום, התיישב תחתיו וחיכה לערב. בינתיים נעשה קר, ורוח חזקה נשבה, לכן עשה לו מדורה, וניסה להתחמם. הרוח הניעה את גוויות התלויים והוא חשב: "אם לי כל כך קר, להם בוודאי קר עוד יותר. הוא ריחם עליהם, לקח סולם, עלה עליו והוריד את השבעה. הוא שם אותם סביב למדורה. הם היו כל כך קרוב לאש, שהבגדים שלהם התחילו להידלק. ואז קרא הצעיר: "שימו לב, תתרחקו קצת, אחרת אתלה אותכם בחזרה." המתים לא ענו והבגדים שלהם התחילו באמת לבעור. זה הרגיז אותו מאוד. אמר: "אם אינכם

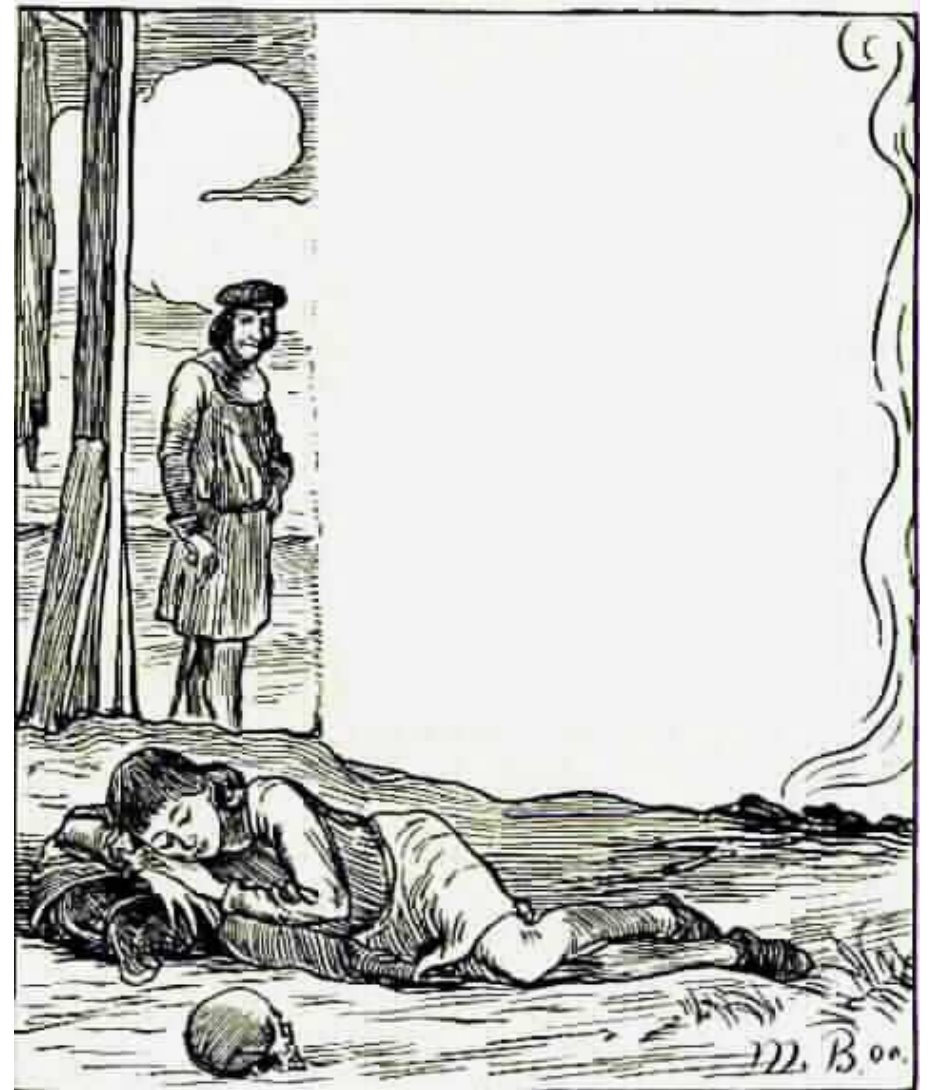
יום קודם. והמשיר: "שב שם מתחת לעץ לידם, ותראה שתלמד להתחלחל."

והיו כל כך טיפשים שכמעט ונתנו
לבגדיהם להישרף. "האיש ראה שלא
יקבל כבר את חמישים הזהב, הלך
משם ורק אמר: "דבר כזה עוד לא
שמעתי!"

הצעיר המשיך בדרכו וכל הזמן זמזם:
"הו, אילו יכולתי רק להתחלחל. אילו
יכולתי להתחלחל!"

עגלון שעבר בדרך שמע את הזמזום
ושאל: "מי אתה?" "אינני יודע." "מאין
אתה?" שאל שוב העגלון "אינני יודע."
"מי אביך?" "זה אסור לי לספר."
"ומה אתה שם מזמזם כל הזמן?" "הו"
ענה הצעיר "רציתי להתחלחל, אבל
איש לא רוצה ללמד אותי כיצד עושים
זאת."

"הפסק לקשקש שטויות" אמר העגלון
"בוא איתי, אדאג לך ללינת לילה."
הצעיר הלך עם העגלון והם הגיעו

רוצים לשים לב, לא אוכל לעשות כלום.
אינני רוצה להישרף יחד איתכם" חזר

כך אני בדרך. " הוא לא נתן מנוח לבעל הפונדק, עד שזה סיפר לו, כי לא רחוק

משם עומד ארמון מקולל, וכל מי שרוצה ללמוד איך להתחלחל, יכול

לפונדק, כדי ללון שם. כשנכנסו, חזר

הצעיר שוב על דבריו: "אילו יכולתי להתחלחל. אילו יכולתי להתחלחל." בעל הפונדק ששמע זאת אמר: "כאן תהיה לך הזדמנות מצוינת לכך." אך אישתו השתיקה אותו: "ראה" אמרה, האם לא חבל על הנער הזה, בעל עיניים כל כך יפות, שלא יראה שוב את אור היום."

אבל הצעיר דווקא התעניין ואמר: "אם יש לכך הזדמנות, אשמח ללמוד. לשם

לעצמו "אבל גם כאן, בוודאי לא
אצליח."
לקראת חצות רצה קצת לנער את
הגחלים ואז שמע פתאום קול מפינת

לעשות זאת כאשר ילון רק שלושה
לילות בו.
ואמר עוד, כי המלך הבטיח את בתו,
שהיא העלמה היפה ביותר, למי
שיבלה שלוש לילות בארמון זה, בו
אוצרות גדולים נשמרים על ידי רוחות
רפאים. רבים כבר ניסו זאת, אך איש
מהם לא יצא חי, כי מתו כולם מפחד.
כבר למחרת התייצב הצעיר לפני
המלך ואמר: "ברשותך, הייתי רוצה
ללון שלושה לילות בארמון המקולל
הזה."
המלך הביט עליו והנער מצא חן
בעיניו. חבל היה לו עליו, אבל ראה
שזה נחוש בדעתו והסכים. הצעיר
מצא חדר ששמש לסדנה, ובו מחרטה
ושולחן נגרים עם מלחציים וסכין. הוא
הדליק אש, והתיישב על השולחן. "אך,
אילו יכולתי ללמוד להתחלחל" אמר

וזרק לבריכת מים. אחר כך רצה כבר להתיישב בנוחות אבל אז יצאו מפינות החדר חתולים וכלבים רבים מאוד, שהתחילו להשתולל ולהרעיש, דרכו על האש שלו ופיזרו אותה. תחילה הוא לא עשה כלום אבל כשנגמרה סבלנותו תפס סכין והתחיל לצעוק: "תסתלקו מכאן." תוך כדי כך התנפל עליהם עם הסכין. חלק מהם ברחו, יתר הוא שחט וזרק לבריכה.

כשהכל היה כבר שקט הוא סידר שוב את האש והתחמם לידה. אבל היה כבר עייף ועיניו התחילו להתעצם. פתאום ראה שבפינת החדר עומדת מיטה גדולה. "הא! זה בדיוק מה שנחוץ לי" חשב. ניגש למיטה ונשכב עליה. אז המיטה התחילה לזוז מעצמה והסיעה אותו דרך כל הארמון. "טוב מאוד" אמר "כך אוכל להירדם

החדר: "או! מיאו! קר לנו." "טיפשים" קרא "למה לכם לצעוק. אם קר לכם, באו, תתקרבו לאש ותחממו." רק אמר את הדברים ושני חתולים גדולים ושחורים יצאו מהפינה בקפיצה גדולה. הם התיישבו ליד האש והביטו עליו בעיניים לוחטות. אחרי שהתחממו קצת שאלו: "חבר, אולי תרצה לשחק בקלפים?"

"למה לא" ענה הצעיר "אבל קודם תראו לי את כפותיכם, שלא תעשקו אותי." כשהחתולים הוציאו את הכפות אמר: "איזה הציפורניים ארוכות יש לכם. צריך לקצץ אותם." הוא תפס את שניהם ושם אותם על שולחן הנגרים, הכניס את כפותיהם הקדמיות למלחציים. "אחרי שראיתי את הציפורניים שלכם" אמר "עבר לי החשק לשחק קלפים", הרג את שניהם

שוכב כך על הארץ ואמר לעצמו: "חבל
שהאיש הנאה הזה מת."
הצעיר שמע זאת, התיישר ואמר: "לזה
עוד לא הגעתי."

המלך המופתע שאל אותו איך עבר
הלילה. "טוב מאוד" ענה ההוא "עברתי
את הלילה הזה, אוכל לעבור עוד
שניים כאלה."

כשהוא הגיע לפונדק אמר בעל
הפונדק: "לא האמנתי שאראה אותך
שוב חי. האם למדת מה זה
להתחלחל?"

"לא" ענה "הכל לשווא. אילו היה מי
שיכול להסביר לי זאת!"

בערב השני הלך הנער שוב לארמון,
התיישב על שולחן הנגרים ליד האש
והמשיך בפזמונו: "הו, אילו רק
התחלחלתי!"

סמוך לחצות נשמע שוב רעש והמולה,

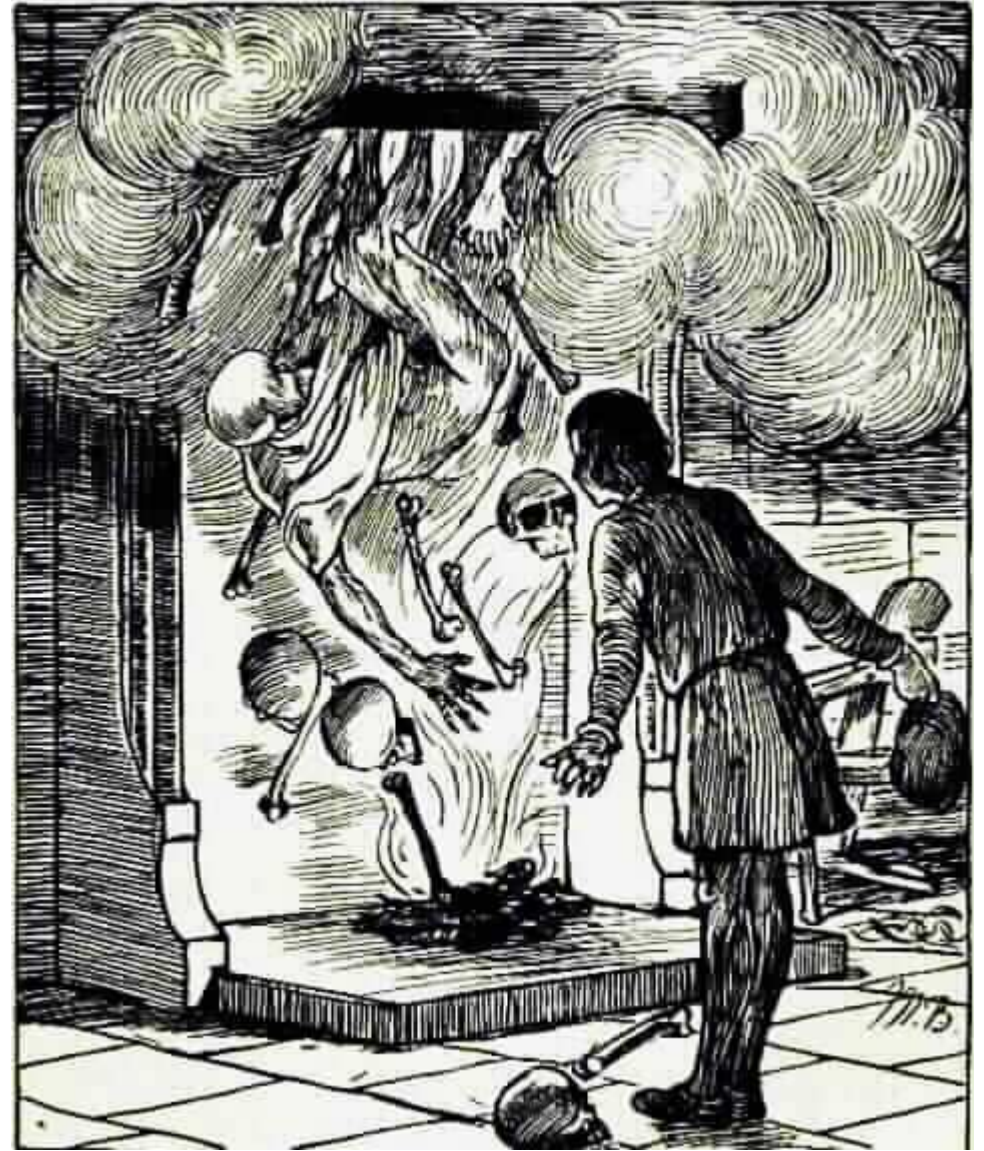
מפתנים וגרמי מדרגות,
מעלה ומטה, ובסוף
התהפכה והוא שכב
תחתיה.
אז הוא יצא מתחת
המיטה, הוציא את

הכריות והשמיכות, שם
יותר טוב. אך המיטה התחילה לדהור
אותם על הארץ ליד האש
כאילו עשרה סוסים משכו אותה, מעל.

נרדם וישן עד הבוקר.

למחרת בא המלך לארמון, ראה אותו

תחילה חלש, אחר כך כל פעם חזק יותר ובסוף יצאה מהארובה ונפלה

לרגליו בצעקה גדולה מחצית של אדם.

"הי" אמר "חסר עוד חצי, ככה זה פחות מדי."
שוב התחיל רעש גדול והמחצית השניה של האדם נפלה מהארובה. "חכה" אמר "ראשית כל נבעיר את האש יותר חזק." הוא התחיל להתעסק עם האש, וכשהסתובב שוב ראה ששתי החצאים התאחדו ועל מקומו על השולחן יושב אדם בעל ארשת מתועבת.

"הי, זה מקום שלי" אמר "זוז מכאן!" האיש רצה לדחות אותו אבל הצעיר לא ויתר, זרק אותו מהשולחן והתיישב שם בעצמו. מהארובה התחילו לפול עוד אנשים ואיתם גם עצמות וגולגלות. הם נערכו למשחק כדורת. לצעיר התחשק להשתתף במשחק ושאל האם יוכל להצטרף. "תוכל" אמרו לו "אם יש לך מספיק כסף."

"כסף יש לי מספיק" ענה "אבל
הכדורים שלכם לא עגולים מספיק."

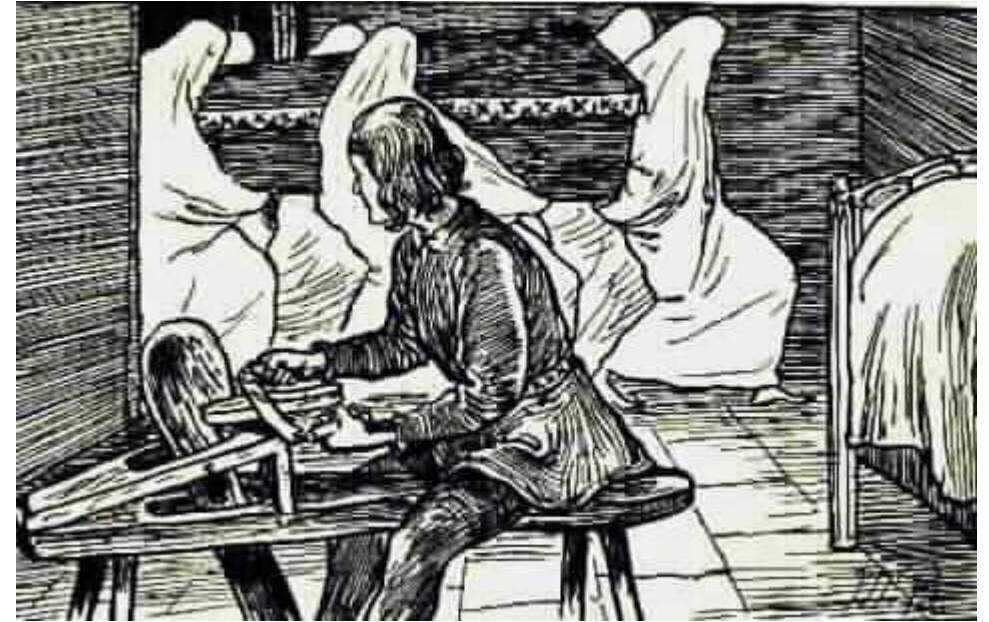

הוא לקח את הגולגלות, התקין על

המחרטה וחרט אותן לכדורים. "עכשיו
אפשר לשחק, הם יתגלגלו טוב יותר.
יהיה משחק כמו שצריך" אמר. הם
שיחקו והוא הפסיד קצת מכספו
וכשהשעון צלצל לחצות הכל נעלם.
הוא שוב נשכב ליד האש וישן עד
הבוקר.

המלך העיר אותו למחרת ושאל איך
עבר הלילה. "שיחקתי כדורת" אמר
"והפסדתי כמה מטבעות זהב."
"ולא התחלחלת?" "לא, דווקא היה
שמח. אילו רק ידעתי איך להתחלחל."
בלילה השלישי התיישב שוב על
השולחן עם הפזמון הקבוע שלו: "אילו
רק התחלחלתי!" באמצע לילה הופיעו
שישה גברים גדולים והביאו איתם
ארון קבורה. "הה, נדמה לי שזה בן
דוד שלי שמת לפני כמה ימים." הוא
נפנף באצבע וקרא: "בוא ידידי, בוא!"

הוא פתח את הארון וראה בפנים אדם.
נגע לו בפנים והרגיש שהם קרות.

"בוא" אמר "אחמם אותך קצת." הוא
ניגש לאש, חימם את ידו ושם לו שוב
על הפנים. אבל המת נשאר קר. אז
הוציא אותו מהארון, התיישב עם המת
על ברכיו, שפשף לו את הידיים כדי
שהדם יזרום בהם שוב. אבל כשראה
ששום דבר לא עוזר בא לו רעיון: "אם
נשכב שנינו במיטה, זה ליד זה, בוודאי

תתחמם." הוא השכיב אותו במיטה,
כיסה אותו בשמיכה, ונשכב לידו. אחרי

זמן מה המת התחמם והתחיל
להתנועע. "ראה" אמר "הנה חיממתי

אותך." אבל המת התרומם וצעק:

"עכשיו אחנוק אותך!" "מה?" אמר

"ככה אתה מודה לי. אז חזור לארון."

הוא תפס אותו והשכיב אותו בארון

וסגר את המכסה. שוב באו שישה

אנשים ולקחו את הארון משם. "לא

אדע להתחלחל" חשב הצעיר "שום

דבר לא יעזור."

ואז הופיע אדם זקן, גדול מכל אלה

שראה קודם, ובעל זקן ארוך ולבן.

"עלוב שכמותך" אמר האיש "עכשיו

תראה מה זה להתחלחל, כי עכשיו

תמות." "אין לי כל כוונה לכך" ענה

הנער. "תכף אתפוס אותך" אמר הזקן

הענק. "אל תהיה בטוח, אני בוודאי

חזק לא פחות ממך, אם לא חזק יותר. "זה עוד נראה" אמר הזקן "אם

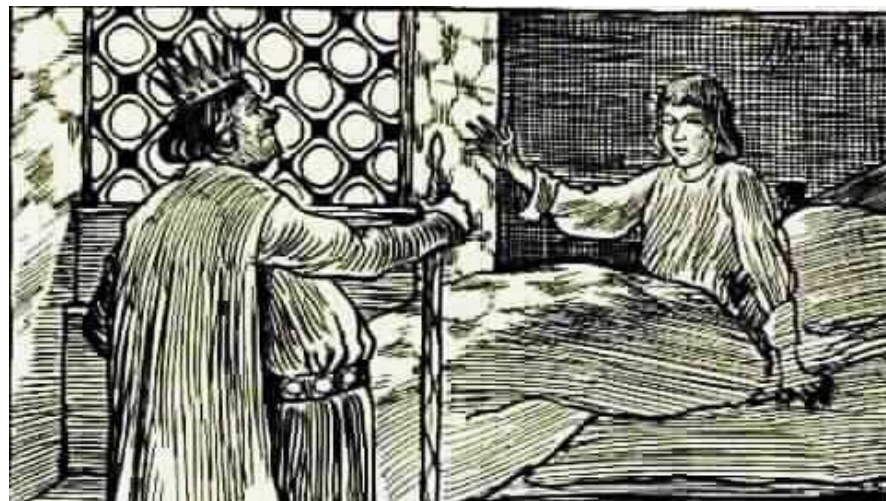
חופשי, אבל תצטרך להוכיח זאת." הוא הוביל אותו דרך פרוזדורים חשוכים עד שהגיעו לנפחיה. הזקן לקח קורנס, הלם בסדן ובמכה אחת והסדן נעלם באדמה. "אני אעשה זאת טוב יותר" אמר הצעיר. הוא ניגש לסדן שני שהיה שם. הזקן נעמד קרוב כדי לראות טוב וזקנו השתפל מטה. הצעיר לקח קורנס ובמכה אחת הצמיד את הזקן לסדן. האיש לא יכול היה לזוז. "תפסתי אותך עכשיו. כעת אתה תמות" אמר הצעיר. הוא לקח מוט ברזל והתחיל להכות באיש, עד שזה בכה והתחנן שיניח לו. הוא הבטיח שאם ייתן לו ללכת, הוא יראה לו אוצרות גדולים. הצעיר הרים את הקורנס ושחרר אותו. הזקן הוביל אותו שוב לחדרי הארמון ובמרתף הראה לו שני ארגזי זהב.

אראה שאתה חזק ממני אתן לך ללכת

להתחלחל עוד לא אמר לי אף אחד.
"שחררת את הארמון מהקללה" אמר
המלך "עכשיו אחתן אותך עם בתי."
"זה טוב ויפה" ענה "אבל להתחלחל
עדיין לא למדתי."
מצאו את הזהב שבמרתף ונערכה

"מזה" אמר "שליש לעניים, שליש
למלך ושליש לך." בדיוק נשמע צלצול
חצות, רוח הרפאים נעלם, והשאיר את
הצעיר בחושך גמור.
הוא מצא את דרכו החוצה, חזר לחדרו
ונשכב שוב לישון ליד האש.
בבוקר הגיע המלך ושאל: "הלילה אולי

למדת איך להתחלחל?"
"לא" ענה "שום דבר. היה כאן בן דודי
בארון מתים, ואחד עם זקן ארוך,
שהראה לי הרבה זהב. אבל איך

היא הלכה לנחל, שאבה דלי מים מלא
ראשנים והביאה לנסיכה. בלילה,
כשהנסיך ישן, הורידה אישתו את
השמיכה ממנו ושפכה עליו דלי מים
עם הראשנים. כשהוא התעורר והרגיש
איך היצורים הקטנים מתנועעים על
גופו נתן צעקה גדולה: "זה מחלחל, זה
מחלחל! עכשיו, אישתי היקרה, יודע
אני מה זה להתחלחל!"

חתונה גדולה. הצעיר היה לנסיך ואהב
מאוד את אישתו, אבל למרות שהיה
כבר מרוצה מחייו עדיין המשיך לזמזם:
"אילו רק ידעתי להתחלחל. אילו ידעתי
להתחלחל."
אחרי זמן מה הדבר נמאס לאישתו
הנסיכה. היא התייעצה עם נשות
החצר והמשרתת האישית שלה
אמרה: "אני יודעת איך ללמד אותו
להתחלחל."

